

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Onbewuste discriminatie

6 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- Een beschrijving van de twee groepen waarin bij Descartes de gedachten van de ziel uiteenvallen: acties en passies van de ziel 1
- een antwoord op de vraag of de twee groepen gedachten van de ziel wel of niet kunnen verklaren dat een lastige puzzel kan worden opgelost door er een nachtje over te slapen: 2
  - acties van de ziel zijn gedachten die beperkt blijven tot de ziel zelf en zijn altijd bewust
  - passies van de ziel zijn cognities en waarnemingen, maar het onbewust nadenken over een lastige puzzel is geen cognitie of gewaarwording van het lichaam
- De animale geesten: fijnste deeltjes in het bloed, zorgen voor verbinding ziel – lichaam, maar nemen geen beslissingen / maken geen afweging 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- De gedachten van de ziel vallen in twee groepen uiteen: a) acties van de ziel zijn gedachten die beperkt blijven tot de ziel zelf, zoals denken over God of over een niet-materieel object, b) passies van de ziel zijn cognities of waarnemingen 1
- De acties zijn gedachten die beperkt blijven tot de ziel zelf, zoals denken over God of over een niet-materieel object. Hiertoe zou ook het oplossen van een lastige puzzel kunnen behoren maar dat kan niet onbewust gebeuren bij Descartes 1
- De passies van de ziel zijn vormen van kennis die de ziel ontvangt, zoals cognities en de gewaarwordingen van het lichaam: de gewaarwording van dorst en honger, warmte of kou enzovoort. Het onbewust nadenken over een lastige puzzel is echter geen cognitie of gewaarwording van het lichaam 1
- De animale geesten zijn de fijnste deeltjes in het bloed die de verbinding vormen tussen de geest en het lichaam. Deze deeltjes zorgen voor de automatische functies van het lichaam en komen ook in de pijnappelklier. Hierdoor is het mogelijk om met je ziel je lichaam te besturen. Hoewel de animale geesten niet bewust zijn, is het nog steeds niet mogelijk dat ‘een nacht ergens over slapen’ volgens Descartes een betere uitkomst zou geven. Het is niet zo, dat er onbewust (of automatisch) een beslissing genomen of een puzzel opgelost kan worden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- Een uitleg waarin Dijksterhuis' positie verschilt van die van Dennett: 'nobody home' betekent niet onbewust, maar geen homunculus 1
- Een argumentatie in welk opzicht Dijksterhuis' visie op het bewustzijn in tekst 5 overeenkomt met het epifenomenalisme met behulp van een definitie van het epifenomenalisme 1
- Een argumentatie in welk opzicht Dijksterhuis' visie op het bewustzijn in tekst 5 verschilt met het epifenomenalisme met behulp van een definitie van het epifenomenalisme 1
- een bezwaar dat je tegen het epifenomenalisme kunt inbrengen: een bewuste gedachte kan wel degelijk invloed hebben op het lichaam 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Dennett zou, in tegenstelling tot wat Dijksterhuis hier beweert, zeggen dat de scheiding bewust-onbewust niet heel scherp getrokken kan worden. Sommige gedachten gaan vrijwel automatisch en dan sluimert het bewustzijn en voor andere gedachten heb je juist focus nodig. Maar dit betekent niet dat je geen beslissingen neemt. Er is dus helemaal niet 'nobody home' in de zin van beslissingen worden onbewust genomen, er is 'nobody home' in de zin van de afwezigheid van een cartesiaanse homunculus 1
- Dijksterhuis' visie in tekst 5 komt overeen met het epifenomenalisme in de uitspraak dat het onbewuste beslissingen neemt. Dat het onbewuste toch beslist, betekent dat het bewuste er een beetje bij hangt. Dat komt overeen met het epifenomenalisme. Het epifenomenalisme kan immers als volgt worden gedefinieerd: bewuste ervaringen worden wel door het lichaam veroorzaakt, maar hebben zelf geen invloed op het lichaam 1
- Waarin Dijksterhuis' opvatting verschilt van die van het epifenomenalisme is dat het bij zijn positie over de scheiding bewust-onbewust gaat, terwijl het bij het epifenomenalisme over de scheiding bewustzijn-lichaam gaat. Het epifenomenalisme kan immers als volgt worden gedefinieerd: bewuste ervaringen worden wel door het lichaam veroorzaakt, maar hebben zelf geen invloed op het lichaam 1
- Een bezwaar bij het epifenomenalisme is, dat het in de ervaring lijkt dat een bewuste gedachte invloed kan hebben op het lichaam. Bijvoorbeeld zoals de bewuste gedachte 'ik vind deze koffie niet lekker' je ertoe kan bewegen in het vervolg deze koffie te laten staan 1

Vraag	Antwoord	Scores
8	<p>maximumscore 3</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een argumentatie dat Gray de IAT zou kunnen gebruiken als ondersteuning van zijn theorie: er is geen morele vooruitgang en we kunnen als mens, net als dieren, onze essentie niet kiezen 1 • Kritiek van Taylor op de opvatting van Gray: een mens is in staat tot een zwakke zelfevaluatie op basis van kwantitatieve berekening 1 • De mens is eveneens in staat tot een sterke zelfevaluatie op basis van de kwalitatieve vraag naar wat voor persoon je wilt zijn 1 <p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens John Gray is de mens een uitkomst van de evolutie die ons zoals dieren heeft geselecteerd op agressiviteit en inventiviteit. Er is dus geen morele vooruitgang en mensen kunnen niet kiezen wie zij zijn of willen worden. Het verbinden van mannen met carrière en vrouwen met gezin is ook een uitkomst van de evolutie. Blijkbaar is dit altijd succesvol geweest en kunnen mensen niet anders denken 1 • Taylors kritiek zou zijn dat een mens zijn handelen weliswaar zwak kan evalueren: ‘wat levert me op dit moment het meeste op?’ 1 • maar dat een mens zichzelf ook sterk kan evalueren en zichzelf de vraag stellen: wat voor persoon wil ik zijn? Dit gaat natuurlijk altijd op basis van cultuur, maar niet zonder de wil van deze persoon zelf. Een uitslag van die IAT is nog geen garantie dat de persoon ook zo zal handelen. Het is eerder een extra mogelijkheid om zichzelf sterk te gaan evalueren. Vervolgens handelt deze persoon en die handeling hoeft het vooroordeel helemaal niet te volgen 1 	
9	<p>maximumscore 3</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een uitleg in welk opzicht de scheiding onbewust-bewust lijkt op het substantiedualisme: het lichaam bij Descartes is het onbewuste bij Dijksterhuis 1 • Frankfurt zou het eens zijn met de onderzoekers die de IAT-test ontwikkelden, omdat de drijfveren van de mens niet los van elkaar staan, maar een structuur vormen. Deze structuur vormt een natuurlijk aard van jou als persoon, waar sociale vooroordelen deel van kunnen uitmaken 1 • Een argumentatie dat de discussie over de conclusies uit de IAT-test laat zien dat een mechanistische visie op de menselijke geest problematisch is: mensen handelen niet per definitie naar vooroordeel 1 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Het substantiedualisme gaat ervan uit dat de menselijke geest onafhankelijk bestaat van het menselijk lichaam. De scheiding bewust-onbewust zoals bijvoorbeeld gebruikt door Dijksterhuis suggereert dat het onbewuste onafhankelijk van het bewuste bestaat. Het onbewuste neemt de beslissingen, het bewuste probeert ook nog wat te doen. Beide denkers gaan ervan uit dat er ergens een beslissing genomen wordt. Bij Descartes gebeurt dat door het *res cogitans*, bij Dijksterhuis weegt het onbewuste de voors en tegens en beslist uiteindelijk 1
- Volgens Frankfurt moeten we de drijfveren van de mens in samenhang met elkaar proberen te begrijpen: zij staan niet los van elkaar, maar vormen een structuur. Deze structuur vormt een psychologisch gegeven of een natuurlijke aard van jou als persoon, waardoor je op basis van sociale vooroordelen zou kunnen handelen 1
- De discussie over de conclusies uit de IAT test laat zien dat een mechanistische visie op de menselijke geest problematisch is, omdat de geest blijkbaar niet lijkt te werken als een machine: ook al hebben mensen een onbewust vooroordeel, in het dagelijkse leven hoeven ze daar helemaal niet naar te handelen. Dit kan komen door verschillende redenen, bijvoorbeeld omdat ze door reflectie hun gedrag veranderen. Deze bewuste gedachten lijken op zijn minst eigenschappen te hebben, die moeilijk mechanisch te verklaren zijn 1

10 maximumscore 2

Een uitleg met behulp van tekst 7 of je invloed kunt hebben op onbewuste discriminatie op basis van:

- Swaabs hormoondeterminisme 1
- het concept ‘te kwader trouw’ van Sartre 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens mij kun je wel invloed uitoefenen op onbewuste discriminatie. Als je, zoals volgens tekst 7 in Zweden, jongens en meisjes hetzelfde benadert en hen niet het idee geeft dat iets typisch is voor jongens of typisch voor meisjes, dan zal iemand andere vooroordelen krijgen. Swaab stelt dat in de baarmoeder jongens al tot techniek geneigd zijn en meisjes tot zorgzame taken. Dit is een vorm van hormoondeterminisme, maar er is natuurlijk geen hormoon ‘techniek’ er is alleen een hormoon testosteron en dat hormoon beslist niets. Mijn vraag zou zijn hoe Swaab verklaart dat er zo veel mannen in de zorg werken en zo veel meisjes natuur en techniek als profiel kiezen. Waarschijnlijk zou hij zeggen dat dat uitzonderingen zijn, maar het rare is dat die uitzonderingen wel bestaan en niet door zijn theorie verklaard kunnen worden 1

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> • Swaab zou kunnen zeggen dat een argument als "natuurlijk werk ik in de zorg, want ik ben een meisje" steekhoudend is. Sartre zou 'je verschuilen achter een vermeende natuur' te kwader trouw noemen omdat je je beroept op een natuur die jouw keuzen uitputtend verklaart. De Zweden doen dit niet. Wie jij bent is niet gegeven in een natuur, je kunt veel meer veranderen dan je denkt. De verantwoordelijkheid over iemands bestaan nemen de Zweden wel en Swaab niet. Want als meisjes toch al voorbestemd zijn tot verzorgende beroepen, waarom zou je hen dan nog het N&T-profiel aanbieden? 	1
	<p>of</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens mij kun je geen invloed uitoefenen op onbewuste discriminatie. Het is al eeuwen zo dat meer mannen en jongens in de techniek werken en meer vrouwen in de zorg. Dat mannelijke hormonen en vrouwelijke hormonen daarmee te maken hebben, zou goed kunnen. Swaabs hormoon-determinisme verklaart voor een deel het man-vrouwverschil, dat er gewoon is. Die verschillen zullen zich vast niet alleen uiten op lichamelijk niveau, maar ook op andere gebieden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Sartre zou 'je verschuilen achter een vermeende natuur' te kwader trouw noemen. Swaab is hier dus te kwader trouw door te zeggen dat je de natuur niet kunt veranderen. Swaab zou kunnen zeggen "natuurlijk werk ik in de zorg, want ik ben een meisje". Dit is een voorbeeld van te kwader trouw, omdat je je beroept op een natuur die jouw keuzen uitputtend verklaart. De Zweden doen dit niet. Wie jij bent is niet gegeven in een natuur, je kunt veel meer veranderen dan je denkt. Dit is precies wat de Zweden volhouden. Maar ik denk dat je hormonen behoren tot je facticiteit. En dat zodra je 'want ik ben een meisje' als argument gebruikt voor je beroepskeuze dat geen uitputtende uitleg is, maar het is ook niet helemaal onwaar 	1